

КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

УДК 378:811.11

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

Фрумкіна А. Л.

frumkina@onua.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0003-2635-685X>

Національний університет “Одеська юридична академія”

Дата надходження 08.07.2020. Дата прийняття до друку 27.08.2020.

Анотація. У статті розкрито проблему формування у майбутніх учителів початкових класів методичної компетентності. Представлено наявні визначення поняття і запропоновано власне трактування. Виокремлено складові методичної компетентності: презентаційна, практична, виховна компетенції. Визначено етапи формування методичної компетентності майбутніх учителів початкових класів для викладання образотворчого мистецтва іноземною мовою: контурно-образотворчий етап на основі іншомовного імітаційно-мовленнєвого; предметно-образотворчий етап на основі іншомовного свідомо-мовленнєвого; творчо-образотворчий етап на основі творчо-мовленнєвого. На кожному етапі розглянуто особливості формування у майбутніх учителів початкових класів методичної компетентності; визначено домінуючий вид інтегрованої діяльності; наведено приклади навчання молодших школярів предметної та іншомовно-мовленнєвої діяльності. Всі означені етапи програмують подальший процес засвоєння вивчаного змісту. **Ключові слова:** методична компетентність, етапи формування методичної компетентності, іншомовно-мовленнєва діяльність, майбутні вчителі початкових класів.

Фрумкіна А. Л. Национальный университет “Одесская юридическая академия”

Этапы формирования методической компетентности будущих учителей начальных классов для преподавания изобразительного искусства на иностранном языке

Аннотация. В статье раскрывается проблема формирования у будущих учителей начальных классов методической компетентности. Представлены существующие определения понятия и предложена собственная трактовка. Выделены составляющие методической компетентности: презентационная, практическая, воспитательная компетенции. Определены этапы формирования методической компетентности будущих учителей начальных классов для преподавания изобразительного искусства на иностранном языке: контурно-изобразительный этап на основе иноязычного имитационно-речевого; предметно-изобразительный этап на основе иноязычного сознательно-речевого; творческо-изобразительный этап на основе иноязычного творческо-речевого. На каждом этапе рассмотрены особенности формирования у будущих учителей начальных классов методической компетентности; определен доминирующий вид интегрированной деятельности; приведены примеры обучения младших школьников предметной и иноязычно-речевой деятельности. Все указанные этапы программируют дальнейший процесс усвоения изучаемого содержания.

Ключевые слова: методическая компетентность, этапы формирования методической компетентности, иноязычно-речевая деятельность, будущие учителя начальных классов.

Frumkina A. National University “Odessa Law Academy”

Stages of developing prospective primary school teachers’ methodological competence for teaching Fine Arts in a foreign language

Abstract. Introduction. The problem of the prospective primary school teachers’ methodological competence development is connected with modern requirements to training teachers of new Ukrainian school and competency component of professional training at higher educational establishments. **Purpose.** To determine and substantiate

the peculiarities of forming the methodological competence of prospective primary school teachers for further modeling the process of prospective teachers' training for their integrated pedagogical activity. **Methods.** For the aim achievement such methods of scientific research as: reviewing the studies on methodological competence formation and psychological and pedagogical researches on planning the educational activity conducted abroad and in Ukraine with the view to determine the quantity and essence of the stages directed at forming the methodological competence of prospective primary school teachers have been used. **Results.** In the study the stages of forming the methodological competence of prospective primary school teachers for teaching Fine Arts in a foreign language are presented. They are the following: contour and graphic stage on the basis of a foreign language imitative and speech approach; subject and graphic stage on the basis of a foreign language conscious and speech approach; creative and visual stage on the basis of a foreign language creative and speech approach. Each stage includes such links of the teaching process as: teaching objectives, elements of the major subject, components of the teaching content, methods and means of learning, monitoring the results of the acquired skills at each stage. The specific features of each teaching stage and the dominating kind of activity are highlighted. The examples of teaching primary school students the subject activity and the speech activity in a foreign language are illustrated. **Conclusion.** To sum up, it can be stated that the perspective model of forming the methodological competence of future primary school teachers for teaching Fine Arts in a foreign language can be presented as a complex structure with the definite links of teaching process and definite kinds of dominating activity at each stage.

Key words: methodological competence, stages of developing the methodological competence, speech activity in a foreign language, prospective primary school teachers.

Постановка проблеми. Проблема формування методичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів пов'язана з новими вимогами до підготовки вчителів нової української школи та компетентнісною складовою професійної підготовки у вищій школі. Суспільству потрібні конкурентоспроможні, висококваліфіковані фахівці, що володіють професійною компетентністю у своїй галузі, мають бажання до самореалізації та саморозвитку в сучасних умовах і готовність до виконання відповідної професійної діяльності (Міністерство освіти і науки України, 2016), тому окрім професійно-педагогічної та психологічно-фасилітативної компетентностей (Фрумкіна, 2019), які є важливими передумовами для досягнення досконалості в подальшій педагогічній діяльності, невід'ємною складовою виступає і методична компетентність, формування якої є основною метою нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему формування методичної компетентності вчителів / викладачів досліджувало чимало вітчизняних і зарубіжних науковців. Так, ця проблема висвітлювалася в доробках таких учених, як В. Адольф, О. Зубкова, Т. Гущина, Н. Кузьміна, О. Лебедева, Т. Руденко, G. Akerlind, B. Birman, D. Clarke, L. Desimone, M. Garet, H. Hollingsworth, A. Porter та ін. Наразі методична компетентність саме вчителів початкових класів досліджувалася Л. Алексеєнко-Лемовською, Л. Артемовою, Г. Біленькою, Ю. Косенко, К. Ткаченко. Низка технологій формування методичної компетентності викладача іноземної мови (модерація, розвиток критичного мислення, технологія ед'ютейнмент, методичний баттл, брифінг) була запропонована й активно впроваджувалася в освітній процес О. Бігич. Застосування контекстного підходу під час формування методичної компетентності майбутніх учителів англійської мови початкової школи пропонувалося О. Кміть; формування методичної компетентності з використанням відеозапису ситуаційної моделі запроваджувалося О. Гончарук; методичну систему підготовки майбутнього вчителя іноземних мов із використанням комп'ютерних технологій розробив С. Авганов.

Виділення раніше невіршених частин загальної проблеми. Однак незважаючи на результати цих і багатьох інших наукових досліджень, проблема формування методичної компетентності майбутніх учителів початкових класів для викладання певних предметів іноземною мовою в інтегрованій педагогічній діяльності залишається актуальною і потребує детального вивчення відповідно до потреб Нової української школи.

Мета дослідження – визначити й обґрунтувати особливості формування методичної компетентності майбутніх учителів початкових класів для подальшого моделювання процесу підготовки майбутніх учителів до їхньої інтегрованої педагогічної діяльності.

Завданнями є такі: 1) схарактеризувати поняття “методична компетентність майбутнього вчителя початкових класів”; 2) визначити етапи формування методичної компетентності майбутніх учителів початкових класів для викладання образотворчого мистецтва іноземною мовою; 3) розглянути особливості кожного етапу формування методичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів.

Виклад основного матеріалу. Інтеграція, як вимога об’єднання у ціле певних частин або елементів, вважається необхідним дидактичним засобом, який допомагає створити в людині цілісну картину світу. Інтегративність системи методичної освіти спрямована на формування методичної компетентності вчителя. В. Адольф трактує методичну компетентність учителя як “розгорнуту систему знань з питань конкретної побудови викладання тієї чи іншої дисципліни” (Адольф, 1998, с. 119). О. Лебедева визначає методичну компетентність як “знання в галузі дидактики, методики навчання предмету, уміння логічно обґрунтовано конструювати навчальний процес для конкретної дидактичної ситуації з урахування психологічних механізмів засвоєння” (Лебедева, 2007, с. 7). О. Зубков вважає, що методична компетентність – це “системне утворення, компонентами якого є знання, вміння, навички педагога в галузі методики на основі оптимального поєднання методів педагогічної діяльності” (Зубков, 2007, с. 5). О. Бігич надає власне визначення методичної компетентності саме вчителя іноземної мови, під якою розуміє “сукупність методичних знань, навичок і вмінь та індивідних, суб’єктних й особистісних якостей, яка функціонує як здатність проектувати, адаптувати, організовувати, вмотивувати, досліджувати й контролювати навчальний, пізнавальний, виховний і розвиваючий аспекти іншомовної освіти молодших школярів у класній і позакласній роботі з іноземної мови через і під час спілкування з учнями” (Бігич, 2006, с. 12-13).

Ми розуміємо методичну компетентність майбутніх учителів початкових класів як здатність володіти методичним апаратом пред’явлення й активізації базових знань з певного предмета, а в нашому випадку, ще й передача цих знань школярам іноземною мовою. Досягнення методичної компетентності можливо шляхом формування таких її складових, як-от: презентаційної, практичної і виховної компетенцій.

Презентаційна компетенція включає вміння вчителя мотивувати вивчення кожної частини матеріалу, що підлягає засвоєнню, демонструвати його і пояснювати способи дії з ним, перевіряти розуміння сприйнятого учнями змісту. При цьому всі ці дії виконуються іноземною мовою.

Практична компетенція включає вміння виконання дій за зразком і творчі вміння виконання тих самих дій. При цьому як перші, так і другі здійснюються в їхньому іншомовному супроводі.

Виховна компетенція включає організаційно-педагогічні вміння й уміння вирішення конфліктних ситуацій, тому що виховний процес як в його організаційному аспекті, так і в аспекті вирішення конфліктних ситуацій повинен мати місце протягом усього періоду вивчення змісту предмета іноземною мовою.

Змоделюємо процес формування у майбутніх учителів початкових класів методичної компетентності на уроках образотворчого мистецтва. Звернемо увагу на те, що процес моделювання в нашій роботі починається з визначення етапів організації навчальної діяльності вчителів з навчання школярів основного предмета іноземною мовою. Такий початок моделювання обґрунтовується Р. Мартиновою необхідністю введення в його процес організаційного блоку, співвідноситься з етапами навчання, які визначаються за домінуючим видом навчальної діяльності (Мартинова, 2019). Визначаючи етапи навчальної діяльності, врахуємо вік учнів, їхній попередній навчальний досвід, зміст досліджуваного матеріалу в частинах його логічної послідовності й взаємозв’язку. Все це слугуватиме основою для висунення цілей навчання, які, зберігаючи свою домінуюльну функцію в програмуванні всіх подальших дій навчальної

діяльності, повинні виходити з теорії поетапного формування розумових дій П. Гальперіна (Гальперин, 1966), а також психофізіологічних основ у послідовності засвоєння будь-якого змісту (Torrance, 1988).

Навчальна діяльність учителя образотворчого мистецтва іноземною мовою передбачає три етапи. Для визначення їхніх назв і суті звернемося до даних психолого-педагогічних досліджень з планування навчально-педагогічної діяльності; щодо педагогічної науки – до поетапного здійснення педагогічних досліджень. Під етапами дослідження, за Ю. Бабанським, мається на увазі послідовне виконання певних операцій дослідної роботи, просування якими дає змогу створити цілісне уявлення про досліджуваний об'єкт (Бабанский, 1982, с. 145). У психології етапи, за К. Платоновим, – це послідовний рух від однієї розумової операції до іншої. Зокрема, етапи пізнання можна розташувати в такий спосіб: явища, що відображуються, – відчуття, що виникають, – сприймання, що відбувається, – уявлення, що виникають, – поняття, що формуються, – мислення, що відбувається, – відображення суті, що виникає у свідомості людини. Все це і є психомоторною діяльністю (Платонов & Голубев, 1977).

В основу теорії поетапного формування розумових дій П. Гальперіна покладено ідею про принципову спільність внутрішньої і зовнішньої діяльності людини, згідно з якою розумовий розвиток, як і засвоєння знань, формування навичок і розвиток вмінь, відбувається шляхом інтеріоризації, тобто шляхом поетапного переходу зовнішньої діяльності (матеріальної) у внутрішній розумовий план. Процес навчання вибудовується на основі психологічних закономірностей навчання; він організований у формі певних етапів засвоєння матеріалу: попереднє ознайомлення з дією – одержання інформації у вигляді різних матеріальних об'єктів – промовляння вголос засвоєної дії, або етап зовнішнього мовлення, – промовляння виконуваної дії самому собі, або етап внутрішнього мовлення, – промовляння дії, що виконувалася, або етап автоматичної дії (Гальперин, 1966).

Навчальний процес має будуватися у вигляді певних дидактичних одиниць (навчальна тема, урок), кожна з яких має свої цілі та завдання і передбачає коригування змісту навчання. Цілі та успішне формування знань досягаються шляхом правильного вибору методів, засобів і форм навчання. Виходячи з цього, таку побудову навчального процесу можна вважати поетапною (Frumkina et al., 2020).

Навчання іноземних мов також відбувається на основі його поетапної побудови. Так, Р. Мартинова визначала етапи навчання за домінуючим видом діяльності. З огляду на те, що вивчення іноземної мови повинно починатися із засвоєння апарату артикуляції, вивчення правил озвучування букв, буквосполучень, а також слів, що складаються з них, учена назвала цей *етап фонетичним*. Ця назва також обумовлюється і тим, що відбір лексичного, граматичного і, відповідно, мовного матеріалу залежить від досліджуваної фонетики. Якщо для вираження думки потрібна мовна одиниця, правила читання якої не вивчалися, вона не вводиться в словниковий запас учнів. Цей процес відтермінується в часі до тих пір, поки відповідний фонетичний матеріал не стає предметом вивчення. В такий спосіб фонетичний етап навчання поступово трансформується в тематичний.

На *тематичному етапі* проблеми з технікою читання і письма відсутні. Будь-яке слово для як найповнішого розкриття змісту теми читається або за правилами, або за знаками фонетичної транскрипції, а пишеться також або за правилами, або за допомогою використання методу орфографічного промовляння (Плахотник, 1992). Відповідно до цього методу учні запам'ятовують два варіанти важких для написання слів: фонетичний (як слово звучить) і орфографічний (як слово пишеться). Це дає змогу на тематичному етапі сконцентрувати увагу учнів на літературній формі викладу мови і вводити в мову різноманітні стилістичні явища такі, як синоніми, антоніми, метафори, гіперболи, порівняння. У міру такого розширення словникового запасу учнів вдосконалення їхньої культури мовлення, забезпечення її різноматематичним змістом, тематичний етап навчання трансформується в інтегрований.

На *інтегрованому етапі* іншомовне мовлення учнів настільки розширене, що вони можуть починати користуватися іноземною мовою як засобом набуття знань з інших предметів. Безумовно, такими предметами на початку мають бути гуманітарні, нескладні для їх смислового вивчення і в зв'язку з цим не потребують використання складних технічних термінів і низькочастотних мовних зворотів.

Ці три встановлені Р. Мартиною етапи протікають в послідовності навчання іншомовної мовленнєвої діяльності від усвідомлення її лінгвістичної структури до розширення можливостей іншомовного мовного потенціалу учнів. Стосовно теми нашого дослідження такий шлях розвитку іншомовних мовленнєвих умінь неприйнятний для першокласників, які не володіють достатнім лінгвістичним досвідом навіть рідної мови. Далеко не всі з них вміють читати і писати рідною мовою; вони не в змозі усвідомити складні мовні закономірності рідної мови і вже тим більше іноземної. Тому для них єдино можливий шлях навчання говоріння полягає в прослуховуванні мовлення вчителя і в його імітації учнями. Семантизація їхніх мовних дій може здійснюватися лише за допомогою екстралінгвістичних засобів або шепітного перекладу найважчих для розуміння мовних зразків. З огляду на те, що обраний нами предмет для інтеграції образотворчого мистецтва – близький і цікавий за змістом для дитини і передбачає багаторазове повторення однотипних простих образотворчих дій, їхній іншомовний супровід стає цілком реальним.

Зі сказаного очевидно, що *першим етапом* навчання іноземної мови учнів є *імітаційно-мовний*, як основа навчання образотворчої діяльності. Для визначення її домінуючого виду з початку навчання образотворчого мистецтва звернемося до результатів досліджень таких учених, як Л. Антонова (2001), Т. Беляєв (1983), І. Глинська (1978), Е. Забіліна (2000), Т. Комарова (1994), В. Кузін (1984), Л. Постоногова (1977), Н. Ростовцев (1980), Н. Сокольникова (1997), Е. Шорохов (1988), Т. Шпикалова (1988). Аналіз їхніх робіт показав, що навчання малювання починається із зображення простих різнокольорових ліній та їх з'єднання в геометричні фігури, що умовно вважаємо діями I рівня складності; малювання геометричних фігур і їх розфарбовування олівцями і фарбами – діями II рівня складності; зображення предметів, що складаються з елементів геометричних фігур, кольорів, рослин і їх розфарбовування олівцями і фарбами, – діями III рівня складності; контурне зображення тварин з їх подальшим розфарбуванням – діями IV рівня складності. Отже, в основі всієї цієї предметної діяльності лежать контурно-нарисні дії, що повністю відповідає програмі образотворчого мистецтва для початкових класів. Таким чином, розглянутий *перший етап* навчання називаємо *контурно-образотворчим*; а в своєму інтегрованому визначенні – *контурно-образотворчим на основі іншомовного імітаційно-мовного етапу*.

Виходячи з того, що в своїй іноземній мові на першому етапі школярі накопичують значний обсяг мовних одиниць не тільки для розвитку своїх аудитивних умінь, а й для розвитку репродуктивних умінь, відбувається зародження флексивної мови. За визначенням С. Рубінштейна, щодо рідної мови учнів це проявляється в першому самостійному з'єднанні лексики відповідно до правил відмінкового закінчення; дієслів відповідно до правил їх відмінювання; прикметників відповідно до правил їх вищого та найвищого ступенів, а також різних самостійних словотворів (Рубінштейн, 2010, с. 402).

Щодо англійської мови її флексивна форма проявляється в самостійному нормативному поєднанні лексем з різних, але багаторазово повторюваних мовних зворотів. Наприклад, якщо на першому етапі навчання учні багато разів повторювали: *"I am drawing. I am drawing a line. I am drawing a red line. I am drawing a long red line"*, а також незалежно від цієї фрази чули вчителя: *"Sit still. Sit down. Sit and look at me"*, і вони на цій підставі починають самостійно вимовляти фрази типу: *"I am sitting. I am sitting at the desk and drawing a line"*, значить, вони готові до усвідомленого засвоєння іноземної мови за типом флексивної, про яку говорив С. Рубінштейн.

Головною характеристикою осмисленого вивчення іноземної мови є розуміння значення кожної лексичної одиниці, способів її поєднання з іншими для утворення словосполучень; розуміння граматичних правил сполучення слів в різнотипних пропозиціях у них поступово ускладнюються граматичні форми. Необхідність осмисленого вивчення іноземної мови обґрунтовувалася в дослідженнях психологів (Л. Виготський (1999), Н. Жинкін (1958), А. Леонтьєв (2000), І. Румянцева (2004), А. Соколов (2007)), дидактів (Р. Мартинова (2004), В. Редько (2006)), методистів (О. Бігич (2006), А. Миролібов (1982), В. Плахотник (1992), О. Тарнопольський (2005), С. Шатілов (1986), А. Щукін (2004)). Причому всі вони вважали, що принцип усвідомленості має реалізовуватися з перших уроків іноземної мови. У нашому випадку цей принцип буде трансформуватися з інтуїтивно-мовного навчання в свідомо-мовну діяльність. Сама ця діяльність передбачається для ускладнення в зв'язку з ускладненням навчальної діяльності за основним предметом.

За даними досліджень учених (Л. Антонова (2001), Е. Забеліна (2000), Т. Комарова (1994), В. Кузін (1984), Н. Ростовцев (1980), Е. Шорохов (1988), Т. Шпикалова (1988)), контурно-образотворчий етап навчання ускладнюється об'ємним зображенням як окремих предметів (навколишніх предметів, предметів меблів, предметів живої природи), так і зображенням таких предметів у типових для них місцях (листя на дереві, пташка на гілці, квітка у вазі). При цьому образотворча діяльність на *другому етапі* рекомендується вищеназваними вченими на основі зразка без його будь-яких змін. Цей етап за домінуючим видом його діяльності називається предметно-образотворчим, а в своєму інтегрованому визначенні – *предметно-образотворчим на основі іншомовного свідомо-мовного етапу*.

Відповідно до вимог програми навчання молодших школярів образотворчого мистецтва домінуючим видом предметної діяльності є творча. Саме вона визначає сутність іншомовно-мовленнєвої діяльності на третьому останньому етапі навчання, яка теж є творчою. Будь-яка творча діяльність ґрунтується на творчому мисленні, тому що продукт творчості спочатку створюється у свідомості людини, а потім втілюється в реальний предмет і реально-мовленнєвий спосіб його опису. Саме поняття творчого мислення визначалося багатьма вченими. Так, Дж. Гілфорд (Гилфорд, 1969) і Е. Торренс (Torrance, 1988) пов'язували творче мислення зі створенням або відкриттям чогось нового. Щоб підкреслити, що в процесі творчого мислення обдумується якась раніше невідома дія, вони використовували термін "креативність". У дослідженнях Д. Богоявленської (2002), В. Дружиніна (2008), Е. Ільїна (2009), І. Лернера (1980), А. Матюшкіна (2008), А. Пономарьова (1988) креативність розглядається як проблема створення чогось продуктивного на відміну від репродуктивного, тобто власного на відміну від наслідувального.

Періоду молодшого шкільного віку відводиться вагома роль у розвитку творчого мислення, тому що в цей життєвий період у дітей формується власне сприйняття навколишньої дійсності. Дитина вперше усвідомлює свою соціальну роль, особливості відносини між людьми, у неї проявляється оцінне усвідомлення своїх навчальних дій і вчинків. Особлива творчість проявляється у дітей молодшого шкільного віку на уроках музики, праці й малювання. На останньому вони придумують фантастичні сюжети: кіт в капелюсі, собачка за партою, сонечко на сонечку з парасолькою тощо. Таке творче мислення реалізується в їхній творчій образотворчій діяльності. Передумовою для творчої діяльності є лабільність мислення, критичність, здатність до об'єднання понять, цілісність сприйняття нетрадиційного об'єднання елементів (Гончаренко, 2011, с. 450).

Виходячи з дослідження творчої діяльності молодших школярів, зокрема результатів дослідження з навчання образотворчого мистецтва, творчість у розвитку вмінь образотворчого мистецтва молодших школярів проявляється в малюванні: 1) навколишніх предметів, предметів меблів, предметів живої природи з незвичайними творчими елементами, наприклад, *стіл*

з вигнутими ніжками й орнаментом, метелики незвичайного забарвлення; 2) сюжетних малюнків на основі сюжетних ситуацій, наприклад, *діти біжать під навіс в зв'язку з грозою; собака радіє господареві*; 3) нетрадиційних взаємозв'язків різних предметів; це можуть бути казкові персонажі в різних фантастичних ситуаціях, наприклад, *білочка і зайчик танцюють в хороводі; порося будує будиночок*.

Як ілюструють приклади, вони вимагають нестандартного мислення, а відтак нестандартних творчих дій, які, в свою чергу, спонукають учнів до продукування нетипової мовної комунікації. Вона проявляється в: 1) необхідності введення в мову додаткової, невідомої лексики: “*вигнуті ніжки – twisted legs*”, “*орнамент – ornament*”, “*незвичайне забарвлення – unusual coloration*”; 2) необхідності введення в мову невідомих виразів, наприклад, “*сильна гроза – heavy thunderstorm*”, “*проливний дощ – it is raining cats and dogs*”, “*ховатися під навіс – hide under the shed*”; 3) продукуванні незвичайних за змістом текстів монологічного і діалогічного характеру і проведенні незвичайних за змістом бесід. Наприклад, *вовк напав на будиночок зайчика, зайчик дав вовкові морквину і втік; вовк напав на будиночок білочка, білочка дала вовку горішки і втекла; вовк напав на будиночок котика, котик дав вовкові молока і втік. Всі вони проявили хитрість і врятувалися*.

Отже, за домінуючим видом предметної діяльності *третьої останньої етапу* називається *творчо-образотворчим*, за домінуючим видом іншомовної мовленнєвої діяльності цей етап доцільно назвати *творчо-мовленнєвим*, а в його інтегрованому визначенні – це *творчо-образотворчий етап на основі іншомовного творчо-мовленнєвого етапу*.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином, методична компетентність майбутнього вчителя початкових класів розуміється як його здатність володіти методичним апаратом пред'явлення й активізації базових знань з певного предмета, а в нашому випадку, ще й передача цих знань школярам іноземною мовою. Досягнення методичної компетентності можливо шляхом формування таких її складових, як презентаційної, практичної і виховної компетенцій. Етапами формування методичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів для навчання образотворчого мистецтва іноземною мовою є контурно-образотворчий етап на основі іншомовного імітаційно-мовленнєвого; предметно-образотворчий етап на основі іншомовного свідомо-мовленнєвого; творчо-образотворчий етап на основі творчо-мовленнєвого, кожний з яких включає такі ланки навчання, як його цілі, елементи предмета навчання, компоненти їхнього змісту, методи і засоби засвоєння, а також контроль результатів набутих умінь на певному етапі.

Модель формування методичної компетентності майбутнього вчителя для навчання молодших школярів образотворчого мистецтва іноземною мовою є комплексною структурою з певними ланками процесу навчання і зі специфічними видами діяльності відповідно до кожного вищезгаданого етапу. Обґрунтування структури передбачуваної моделі та процес такого моделювання й складатиме перспективи наших подальших розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

- Адольф, В. А. (1998). *Профессиональная компетентность современного учителя* [монографія]. Красноярск: Государственное образовательное учреждение высшего профессионального образования “Красноярский государственный университет”.
- Бабанский, Ю. К. (1982). *Проблемы повышения эффективности педагогических исследований. Дидактический аспект*. Москва: Педагогика.
- Бігич, О. Б. (2006). *Теорія і практика формування методичної компетентності вчителя іноземної мови початкової школи* [навчальний посібник]. Київ: Ленвіт.
- Гальперин, П. Я. (1966). *Психология мышления и учение о поэтапном формировании умственных действий*. Москва: Наука.

- Гилфорд, Дж. (1969). *Три стороны интеллекта. Психология мышления*. Москва: Прогресс.
- Гончаренко, С. У. (2011). *Український педагогічний енциклопедичний словник* (2-ге вид., доповнене й виправлене). Рівне: Волинські обереги.
- Зубков, А. Л. (2007). *Развитие методической компетентности учителей в условиях модернизации общего образования* (Кандидатская диссертация). ГОУ ВПО "Российский государственный профессионально-педагогический университет", Екатеринбург, Российская Федерация.
- Лебедева, О. В. (2007). *Развитие методической компетентности учителя как средство повышения эффективности учебного процесса в общеобразовательной школе* (Автореферат кандидатской диссертации). ГОУ ВПО "Нижегородский государственный архитектурно-строительный университет", Новгород, Российская Федерация.
- Мартынова, Р. Ю. (2019). Виды дидактических моделей процесса обучения. *Наука і освіта*, 4, 15-22.
- Міністерство освіти і науки України. (2016). *Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої освіти*. Взято із <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
- Платонов, К. К., & Голубев, Г. Г. (1977). *Психология* [учебное пособие]. Москва: Высшая школа.
- Плахотник, В. М. (1992). *Теоретичні основи навчання іноземних мов на початковому етапі в середній школі: дидактико-методичний аспект* (Автореферат докторської дисертації). НДІ педагогіки України, Київ, Україна.
- Рубинштейн, С. Л. (2010). *Основы общей психологии*. Санкт-Петербург: Питер.
- Фрумкіна, А. Л. (2019). Методологическая сущность подготовки учителей начальных классов к их взаимосвязанной образовательной и иноязычной профессиональной деятельности. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*, 4 (129), 69-76.
- Frumkina, A., Diachenko, M., Polyezhayev, Y., Savina, N., & Hadi, F. (2020). Readiness of future teachers for integrated teaching of educational subjects in foreign language. *Praxis Educacional*, 16(38), 502-514. DOI: <https://doi.org/10.22481/praxisedu.v16i38.6023>
- Torrance, E. P. (1988). *The nature of creativity as manifest in its testing*. In R. J. Sternberg (Ed.), *The nature of creativity: Contemporary psychological perspectives* (p. 43–75). Cambridge University Press.

REFERENCES

- Adol'f, V. A. (1998). Professional'naja kompetentnost' sovremennogo uchitelja [monografija]. Krasnojarsk: Gosudarstvennoe obrazovatel'noe uchrezhdenie vysshego professional'nogo obrazovaniya "Krasnojarskij gosudarstvennyj universitet".
- Babanskij, Ju. K. (1982). Problemy povysheniya jeffektivnosti pedagogicheskikh issledovanij. Didakticheskij aspekt. Moskva: Pedagogika.
- Bihych, O. B. (2006). Teoriia i praktyka formuvannia metodychnoi kompetenosti vchytelia inozemnoi movy pochatkovoї shkoly [navchal'nyj posibnyk]. Kyiv: Lenvit.
- Gal'perin, P. Ja. (1966). Psihologija myshlenija i uchenie o pojetapnom formirovanii umstvennyh dejstvij. Moskva: Nauka.
- Gilford, Dzh. (1969). Tri storony intellekta. Psihologija myshlenija. Moskva: Progress.
- Honcharenko, S. U. (2011). Ukrains'kyj pedahohichnyj entsyklopedychnyj slovnyk (2-he vyd., dopovnene j vypravlene). Rivne: Volyns'ki oberehy.
- Zubkov, A. L. (2007). Razvitie metodicheskoi kompetentnosti uchitelej v uslovijah modernizacii obshhego obrazovaniya (Kandidatskaja issertacija). GOU VPO «Rossijskij gosudarstvennyj professional'no-pedagogicheskij universitet», Ekaterinburg, Rossijskaja Federacija.

- Lebedeva, O. V. (2007). Razvitie metodicheskoy kompetentnosti uchitelja kak sredstvo povyshenija jeffektivnosti uchebnogo processa v obshheobrazovatel'noj shkole (Avtoreferat kandidatskoj dissertacii). GOU VPO "Nizhegorodskij gosudarstvennyj arhitekturno-stroitel'nyj universitet", Novgorod, Rossijskaja Federacija.
- Martynova, R. Ju. (2019). Vidy didakticheskikh modelej processa obuchenija. *Nauka i osvita*, 4, 15-22.
- Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2016). Nova ukrains'ka shkola : kontseptual'ni zasady reformuvannia seredn'oi osvity. Vzyato i'z <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
- Platonov, K. K., & Golubev, G. G. (1977). Psihologija [uchebnoe posobie]. Moskva: Vysshaja shkola.
- Plakhotnyk, V. M. (1992). Teoretychni osnovy navchannia inozemnykh mov na pochatkovomu etapi v serednij shkoli: dydaktyko-metodychnyj aspekt (Avtoreferat doktors'koi dysertatsii). NDI pedahohiky Ukrainy, Kyiv, Ukraina.
- Rubinshtejn, S. L. (2010). Osnovy obshhej psihologii. Sankt-Peterburg: Piter.
- Frumkina, A. L. (2019). Metodologicheskaya sushhnost' pi'dgotovki uchitelej nachal'nikh klassov k ikh vzaimosvyazannoju obrazovatel'noj i inoyazy'chnoj professional'noj deyatel'nosti. *Naukovij vi'snik Pi'dvdenoukrayins'kogo naczi`onal'nogo pedagogi`chnogo uni'versitetu i`meni` K. D. Ushins'kogo*, 4 (129), 69-76.
- Frumkina, A., Diachenko, M., Polyezhayev, Y., Savina, N., & Hadi, F. (2020). Readiness of future teachers for integrated teaching of educational subjects in foreign language. *Praxis Educacional*, 16(38), 502-514. DOI: <https://doi.org/10.22481/praxisedu.v16i38.6023>
- Torrance, E. P. (1988). *The nature of creativity as manifest in its testing*. In R. J. Sternberg (Ed.), *The nature of creativity: Contemporary psychological perspectives* (p. 43–75). Cambridge University Press.